

Nadace Howarda Hughese

[Václav Hořejší](#)

Publikováno: Vesmír 75, 675, [1996/12](#)

Howard Hughes Medical Institute (HHMI) - tak se nadace jmenuje - podporuje vědu ve východoevropských zemích. Howard Hughes byl jedním z oněch bájných Američanů, kteří "to dokázali". Ve dvacátých letech vynalezl zlepšené vrtné zařízení pro těžbu ropy a to mu přineslo stamiliony dolarů. Později se věnoval konstrukci letadel a v Seattlu vybudoval prosperující leteckou továrnu. V roce 1946 se těžce zranil při letecké havárii. V období rekonvalescence po tomto úrazu se na doporučení svého lékaře rozhodl, že své peníze věnuje pro dobro lidstva. Založil již zmíněnou nadaci, která se později stala největší soukromou dobročinnou organizací na světě. Roku 1985 byla totiž Hughesova letecká továrna prodána za 5 miliard dolarů a většina peněz byla převedena na účet nadace. Od té doby nadace neobyčejně štědře podporuje biomedicínský výzkum a různé vzdělávací programy: ročně vynakládá přes 300 milionů dolarů na podporu více než 270 amerických vynikajících vědců. Získání podpory od HHMI je v USA neobyčejně prestižní záležitostí.

Před dvěma lety vypsal nadace soutěž na získání pětiletých grantů určených pro badatele v biologickém a lékařském základním výzkumu ze zemí východní a střední Evropy. Z více než 2000 podaných návrhů bylo vybráno 90 z 10 různých zemí, jimž byly uděleny pětileté granty ve výši 25 - 35 000 dolarů. Většina z 12 českých vědců, kteří v této soutěži uspěli, pracuje v ústavu AV ČR.

Granty nadace přišly v pravou chvíli: podpora vědy ze státních zdrojů je v celé této části světa bohužel slabá, někde až žalostně. Ačkoli výše grantů není nijak ohromující, některým laboratořím (zvláště ve státech bývalého SSSR) doslova zachránily život. S těmito prostředky může nositel grantu nakládat poměrně volně -není natolik svazován předpisy, kolik se smí utratit na investiční, neinvestiční či mzdové výdaje. Nadace také toleruje rozumné změny výzkumné problematiky v průběhu řešení projektu. Hlavní důraz se klade na kvalitu získaných výsledků - předpokládá se, že budou publikovány v nejkvalitnějších mezinárodních časopisech. Významným omezením pro nositele grantů však je, že během projektu musí alespoň dvě třetiny času strávit na svém domácím pracovišti (a zřící se tedy dlouhodobých zahraničních pobytů) a že nesmějí mít významnější administrativní funkce, které by je příliš odváděly od vlastní vědecké práce. To je z hlediska české vědy velmi důležité - v současné době existuje vážné nebezpečí, že mnoho dobrých vědců bude pracovat spíše v zahraničí anebo se bude věnovat administrativě a česká věda bude pomalu hynout na úbytě.

Granty HHMI jsou určitě významnou podporou (i morální) pro udržení a rozvoj dobré vědy v zemích bývalého východního bloku. Zásadní důležitost však má dostatečná podpora vědy z našich vlastních zdrojů, tj. podpora jak od veřejnosti, tak i od vlády. ¹⁾

Obrázky

Poznámky

1) A kteří badatelé uspěli? jsou to: Viktor Brabec z Biofyzikálního ústavu AV ČR, Petr Dráber, Michal Dvořák, Jiří Forejt, Václav Hořejší a Jiří Jonák z Ústavu molekulární genetiky AV ČR, Jitka Forstová z Přírodovědecké fakulty UK, Jan Konvalinka z Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, Jan Kopecký, Michal Pravenec a Ladislav Vyklický jr. z Fyziologického ústavu AV ČR. A jak na tom jsou okolní státy? Rusko získalo 36 grantů, Maďarsko 14, Česká republika 12, Polsko rovněž 12, Slovensko 6, Litva a Ukrajina po 3, Estonsko 2, Bělorusko a Lotyšsko po 1.